

TOPLUMSAL CİNSİYET EŐİTLİĐİ

Dr.ÖĐr.Üyesi Özgür GÜLDÜ

TOPLUMSAL CİNSİYETLE İLGİLİ KURAMLAR-2

KAYNAK: Dökmen, Z. (2010). Toplumsal Cinsiyet - Sosyal Psikolojik Açıklamalar. İstanbul: Remzi Kitapevi.

Biyolojik Açıklamalar

- Cinsiyet farklılıklarının biyolojik faktörlere dayalı olarak (üreme organları, hormonlar, beyin yapısı vb.) açıklayan görüşler.
 1. Aristo: Kadın erkekten daha sevecen, kıskanç, sinirli vb. dir. Nedeni ise salgılardır (safra, kan, balgam vb)
 2. 19. yy: Kadın ve erkeklerin ön beyin lobları ve yan lobları birbirinden farklıdır. Dolayısıyla kadınlar ön lobları daha küçük olduğundan basit zihinsel süreçleri yerine getirirler. Erkekler de ise tam tersi bu yapılar daha gelişmiştir.
 3. 1970'li yıllar Kadınlarda sözel yetenekleri erkeklere göre daha gelişmiştir. Erkeklerin ise mekanik yetenekler daha gelişmiştir. Dolayısıyla erkekler mimarlık ve mühendislikte daha başarılıdır.

Sosyobiyojik Kuram (Evrin Psikolojisi)

- Sosyobiyojii, sosyal davranışın biyolojik süreçlerden ve genetik faktörlerden etkilendiği görüşünü ileri sürer.
- İnsanoğlu genlerini geleceğe taşıması ve genetik özelliklerin kuşaklar boyu yaşamasını sağlama yollarını geliştirmiştir.
- Kadınlar bebekleri dünyaya getirme ve beslemeden sorumludur biyolojik özellikleri nedeniyle.
- Erkekler fiziksel olarak daha güçlüdür ve saldırgan oldukları için savaşçı ve avcı rollerini üstlenirler.
- Sosyobiyologlara göre, günümüzde geleneksel sayılan cinsiyet rolleri, bu roller insan türünün hayatta kalmasını ve soyunun devamını sağladığı için geliştirilmiştir.

Sosyal Öğrenme Kuramı

- Sosyal Öğrenme Kuramı'na göre çocuklar iki öğrenme süreciyle cinsiyetlerine uygun davranmayı öğrenirler.
- *Edimsel Koşullama (Ödül-ceza)*: Ödüllendirilen ya da olumlu sonuçları olan (pekiştirilen) davranışın gelecekte tekrarlanma olasılığı artar.
- Cinsiyetine uygun davranışların gelecekte tekrarlanma olasılığı artar, cinsiyetine uygun davranmazsa cezalandırılır.
 - Ağlamak Kız çocukları
 - Saldırganlık Erkek çocukları

Sosyal Öğrenme Kuramı

- **Model alma ve taklit:** Gözlenen figürler (ana, baba, öğretmen, arkadaş, beğenilen herhangi bir kişi, televizyondaki kahraman vb) model alınır ve figürlerin davranışları uygun bir zamanda taklit edilir. Ayrıca kitle iletişim araçları, kitaplar, gazeteler, şarkılar da çocuklara geleneksel rolleri sunar.
- **Gözleyerek Öğrenme :** Çocuklar toplumsal cinsiyet rollerini dolaylı olarak da öğrenirler. Başkalarının davranışlarını gözleyerek ve onların hangi davranışlarının ödül ve ceza aldığını izleyerek de öğrendikleri ileri sürülmektedir.

Sosyal Bilişsel Kuram

- Cinsiyet gelişimi ve farklılaşmasını açıklamak üzere uyarlanan sosyal bilişsel kuram, evrimsel faktörlerin etkisini yadsımakta, ancak sosyal davranışın evrimleşen biyolojinin bir ürünü olması gibi tek yönlü kabul etmemektedir.
- Kurama göre evrim insanın vücut yapısını ve biyolojik kapasitesini belirlemiştir. Ancak davranışlarını dikte etmez.
- Sosyoyapısal etkiler, biyolojik kaynaklar aracılığıyla farklı amaçlar için kullanmak üzere davranışın düzenlenmesini ve yapılanmasını sağlamıştır.

Sosyal Bilişsel Kuram

- Toplumsal cinsiyet, *kişisel faktörler*, *davranış örüntüleri* ve *çevresel olaylar* tarafından etkilenir.
- *Kişisel faktörler*; bilişsel, duygusal ve biyolojik olayları, cinsiyet bağlantılı kavramlaştırmaları, davranışsal ve yargısal standartları ve benlik düzenleyici etkileri içerir.
- *Davranış örüntüleri*; cinsiyetle bağlantılı etkinlik örüntülerini ifade etmektedir.
- *Çevresel faktörler*; günlük yaşamda karşılaşılan geniş bir sosyal etkiler ağını göstermektedir. Bunlar karşılıklı bir etkileşim içindedirler.